

PÁLFFY TAMÁS SZABOLCS

ÓVAKODJUNK A HAMIS PRÓFÉTÁKTÓL!

„Óvakodjatok a hamis prófétáktól, akik juhok ruhájában jönnek hozzátok, de belül ragadozó farkasok. Gyümölcsseikről ismeritek meg őket. Tüskebokorról szednek-e szőlőt, vagy bogáncskóróról fügét? Tehát minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt terem. Nem hozhat a jó fa rossz gyümölcsöt, rossz fa sem hozhat jó gyümölcsöt. Amelyik fa nem terem jó gyümölcsöt, azt kivágják, és tűzre vetik. Tehát gyümölcsseikről ismeritek meg őket.” (Mt 7,15–20)

Kedves Testvéreim! Megérzésem szerint az evangélista által Jézusnak tulajdonított figyelmeztetésnek a harmadik évezred elején is rendkívüli súlya van. Talán soha nem volt ennyire időszerű e pár bibliai vers a kereszténység története folyamán, mint éppen most, amikor hamis próféták állítanak meg az utcán, az üzletekben, vagy éppen családi hajlékunk ajtaján kopogtatnak. S ha csak résnyire tárjuk is ki ajtónkat, máris kapnak az alkalmon, s olyan bizalomgerjesztően közelednek felénk, hogy talán a „belső szobánkba” is hajlandóak lennénk beengedni őket. Térítenek, eltérítenek, gyözködnek, magyaráznak. „Sátánista volt” – mondják egyre többször egy-egy erőszakos halál után, mintegy feloldva önmagukat a felelősség alól, valahogy így érvelve: „nem csoda, hogy meghalt, hisz sátánista volt.”

A különböző szekták erőszakos térhódítása jelzi, hogy valami nem működik jól társadalmunkban; az ingatag lelkű emberek nem kapnak senkitől választ az őket nyugtalanító kérdésekre. Jelzi: eltávolodtunk Istentől, s most nem leljük a hozzá visszavezető utat. Jelzi, hogy gyakran magányosan éljük napjainkat, elszakadva az egészséges közösségektől, hogy valójában mindannyian megértésre és jóindulatra vágyunk, s vannak, akik ezt kihasználva próbálnak híveket toborozni.

Unitárius keresztény hitünket fenyegető, gomba módra megjelenő és elszaporodó szektákat, az általuk alkalmazott toborozási formákat illetően mindig kötelességünk felvilágosítani a gyülekezet tagjait. Sajnos nagyon sokan vannak, akik könnyen elhiszik az úton-útfélen megjelenő térítők hamis beszédeit. Az a szomorú, Testvéreim, hogy az áttérők az évezredes – I. István királyunktól örökölt – keresztény s közelebbre a közel 440 éves unitárius vallásukhoz, hitükhöz lesznek hűtlenek, és követőivé válnak esetleg egy olyan szektának, amely alig néhány évtizede keletkezett, kisebbségben levő magyar és unitárius közösségünket is megbontva ezáltal.

Felelősséget érezve unitárius híveinkért szükségesnek tartom, hogy a féltő figyelmeztetés hangján szóljak hozzátok, és mindezt nem a saját fejtegetéseimre alapozva, hanem az Élet Könyvére, a Bibliára támaszkodva tegyem.

Jézus minden bizonnyal azért szólította fel az embereket arra, hogy óvakodjanak a hamis prófétáktól, mert feltételezte, hogy léteznek ilyenek. Miért tennék egy szabadtéri kút mellé a „Vigyázat, a víz nem iható!” táblácskát, ha – éppen ellenkezőleg – a víz igenis iható lenne, sőt megfelelő mennyiségben tartalmazná az emberi szervezet számára fontos ásványi és nyomelemeket? Jézus tehát azért óvta követőit a hamis prófétáktól, mert tudta, hogy léteznek ilyenek. Már az Ószövetségben is nyomukra bukkanunk, s lehetséges, hogy Jézus a farizeusokat és szadduceusokat is azoknak tartotta. „Vak vezetőknek” nevezte őket. Jézus valószínűnek tartotta, hogy egyre többen lesznek, s az utolsó időkre nemcsak az evangélium világméretű terjedése, hanem a sokakat megtévesztő hamis tanítók hadának megjelenése is jellemző lesz (Mt 25,11–14). Az Újszövetségben szinte mindegyik apostoli levél említést tesz róluk. A keresztény egyház történetét is végigkísérte a hamis tanítókkal vívott küzdelem. Isten gondviselésének tudható be, hogy bár sok kárt okoztak, gondolkodásra és az igazság meghatározására készítettek az egyházat. Jézus intelmében rámutat arra, hogy léteznek igaz és hamis próféták. A bibliai időkben az igaz próféták Istentől ihletett, az isteni igazságot tanító emberek voltak. A hamis próféták szintén azt állították, hogy Isten ihleti őket, de valótlan dolgokról beszéltek. Ezekről a hamis prófétákról tudni kell, hogy legtöbbször keresztény hitünk alapelveit, Jézus tanítását saját elképzeléseik vagy inkább jól megfontolt céljaik szerint próbálták magyarázni, s talán a könnyebben érthető, de kétes értékű agyszüleményeikkel gyűjtöttek követőket. Ez volt a régi módszer, ám napjainkban – egy, főleg a fiatalok körében kedvelt kifejezéssel élve – már a csapból is az folyik, hogy „van menekülés”, vagy „Tudja ön, hogy a világban miért van ennyi rossz?”

Ha figyelemmel követjük a felolvasott bibliai verseket, akkor megtudhatjuk, hogy a hamis próféták veszélyesek, és ugyanakkor csalók is. Az 1. századi Palesztinában a farkas a juhok természetes ellensége volt, ezek a „farkasok” viszont áruhában, magukat juhoknak álcázva közelednek felénk. Képesek összezavarni a hitében megingott embert, egyfajta mohó nyereség- és hatalomvágy vezeti őket, tudatosan ártanak másoknak. Ezért kell komolyan vennünk Jézus figyelmeztetését, s nap mint nap nyitott szemmel kell járjunk, hogy ki tudjuk „szűrni” őket.

Jézus még egy szemléltető képet használva a fáról és annak gyümölcseiről beszél. A farkas még álcázhatja magát, de egy fa nem. Előbb-utóbb lelepleződik, mert gyümölcse elárulja. A kártékony gyomok nem teremhetnek az ember számára ehető, egészséges gyümölcsöket. A jó fa természetesen jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt. A hamis prófétákat „gyümölcseikről” lehet felismerni. Ha nem „a Lélek gyümölcseit” (Gal 5) termik, tehát ellenségeskedést, széthúzást szítanak, akkor minden bizonnyal hamis próféták. A jézusi intelemben

az is benne rejtőzik, hogy nem szabad elhamarkodottan kijelentenünk valakiről, hogy hamis próféta lenne, ugyanis idő kell ahhoz, amíg a gyümölcs megéri. Közelről kell megvizsgálni, mert távolról nem vehetjük észre, hogy esetleg kártevőkkel teli a fa.

A hamis próféták piacra szánt csalétkikkel homlokegyenest ellentmondanak az unitárius egyházunk által hirdetett tanításnak. A téritőkkel szembeni magatartásunkkal kapcsolatban Pál apostol is tanít bennünket, s ő Jézustól kissé eltérően a juhok ruhájában közeledő, álcázott farkasok helyett a nyájas szavakkal és hízelgéssel történő megtévesztést emeli ki. Ez viszont nem értelmi, hanem csupán kifejezésbeli különbség, a mondanivaló megegyezik a Jézuséval: „Testvérek, figyelmeztetek titeket, tartsátok szemmel azokat, akik ellentétben azzal a tanítással, amit tanultatok, egyenlenséget és botrányt okoznak... Az ilyenek... nyájas szavakkal és hízelgéssel megtévesztik a gyanútlanok szívét.” (Róm 16,17–19) Továbbá pedig: „Ne hagyjátok félrevezetni magatokat különféle idegen tanításoktól!... Engedelmeskedjete elöljárótoknak, és hallgassatok rájuk, mert ők vigyáznak rátok.” (Zsid 13,9. 17)

A Pál apostol által említett elöljárók az apostolok és azok utódai, akikre Jézus az evangélium továbbadását és magyarázatát bízta. A Bibliát olvasva, majd többször visszalapozva benne, saját elképzeléseinkkel is kiegészíthetjük a hitélet igazságait, és egyes események leírásában csodálkozva magunkra ismerhetünk, mint egy tükrőben. A Bibliában azonban vannak nehezen érthető, fáradságosan bejárható, „sivatagos” fejezetek is. Ilyenkor, Testvéreim, szükségünk van a Biblia ismeretében jártas személyek segítségére, magyarázatára. Vannak olyan részek, amelyek első olvasásra már megragadnak bennünket, felismerjük bennük a hozzánk intézett isteni üzenetet. Különösen az Újszövetségben találkozunk ilyen leírásokkal, ahol Jézus szól hozzánk emberi módon, az emberi észjárásnak megfelelően tárja elénk Isten üzenetét. Ezt tükrözik a beszédem alap gondolatául kiválasztott versek is: „Óvakodjatok a hamis prófétáktól, [...] gyümölcsöikről ismeritek meg őket.”

Kedves Testvéreim! Az általunk érthetetlennek talált versek, fejezetek esetében ajánlatos, sőt hasznos, hogy magyarázatokért forduljunk lelkészeinkhez, papjainkhoz, hiszen Isten rájuk bízta üzenetének magyarázatát, és az örömhír tisztaságának megőrzését. Ezt legegyszerűbben akkor tehetjük meg, ha élő kapcsolat van köztünk és egyházunk között, rendszeresen részt veszünk a vasárnapi istentiszteleten, ahol unitárius hitünk igazságairól és a mindennapi életünkre vonatkozó intelmekről hallhatunk a Biblia szellemében.

Ha így próbáljuk keresni lelki igényeink kielégítését, akkor nem kell félnünk a hamis prófétáktól, nem lesz szükségünk arra, hogy az általuk magyarázott hamis tanításokat tegyük magunkévá. S így nem következik be az a szomorú eset, hogy őseinktől örökölt, Erdély földjén létrejött unitárius hitünket felcseréljük egy semmitmondó, bár sokat ígérő újkeletű szekta tévtanításainak követésével. Ámen.

Könyvszemle

Gál Kelemen – Benczédi Gergely – Gaal György: *Fejezetek a Kolozsvári Unitárius Kollégium történetéből*. Kiadja az Erdélyi Unitárius Egyház, Kolozsvár, 2007.

A kötet ünnepi kiadványnak készült a Kolozsvári Unitárius Kollégium megalapításának 450. évfordulója alkalmából. A kötet célja Gaal György zárszavai szerint: „a mai érdeklődő olvasó és főleg a tanuló ifjúság kezébe egy olyan munkát adni, amelynek alapján áttekintheti egyházunk legfontosabb intézménye, a kollégium ötödfélszázados történetét.”

A több mint háromszáz oldalas kiadvány három nagy egységre tagolható; a három szerző által vázolt korszakoknak négy belvárosi iskolaépület volt a „színtere”. A fejezetek mégis személyek, események, a közös cél, a hasonló oktatási eszközök egységben tárják fel előttünk a kollégium történetét.

Hogy hogyan is kezdődött ez a 450 év, arról az óvári iskoláról szóló első nagy fejezet tudósít Gál Kelemen tanár, iskolaigazgató 1935-ben írt, több mint 1000 oldalas iskolatörténetének kivonata révén.

Az óvári iskola unitáriussá válásának ideje 1566–68-ra tehető, tehát – a kolozsvári unitárius egyházközség megalakulásával párhuzamosan – Dávid Ferencék, Heltai Gáspárék küzdelmekkel teli korára. A fejezet beszámol a szász és magyar közösség közötti több évtizeden át zajló vitákról, amelyeket jószerével elhomályosítja a János Zsigmond király halála utáni nehéz megpróbáltatások ideje. A megszülető egyház és iskola kevés lelkésszel, tanárral, sok belső vitával, külső támadással szembeni védekezéssel kezdi történetét. A meginduló iskolával jól képzett jezsuita papok veszik fel a versenyt, miközben az erdélyi fejedelmek hol nyíltan, hol titkon akadályozzák a megállapodni, kibontakozni vágyó egyházat és intézményeit. Ugyanakkor történelmi betekintést nyerünk Kolozsvár küzdelmekkel, tűzvészekkel, pestisekkel terhelt évtizedeibe. Az egyház Kolozsváron kívüli állapota is szomorú: a háromszéki unitárius eklézsiák több mint 70 esztendőn keresztül a református püspök fennhatósága alatt álltak, a „zsidózás”, illetőleg szombatosság elleni fellépések hevében pedig sok unitárius egyházközséget erőszakkal megfélemlítettek, és híveiket más hitre térítették. Ezekre ráadásként jött a dési egyezés több mint 200 évig tartó hatalmas terhe: az unitárius hitelvek terjesztésének, megélésének tilalma, azoknak módosított, nem-unitárius for-